

Забаренко А.Ю.

здобувач вищої освіти

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ТВОРЧІСТЬ ВАСИЛЯ СТУСА: ОСОБЛИВОСТІ, ТЕМАТИКА ТА ПРОБЛЕМАТИКА

***Анотація.** У статті розглядаються особливості творчості Василя Стуса. Акцентовано увагу на його тематиці та проблематиці. Зокрема наголошено на таких проблемах: політична репресія, свобода і незалежність, людські права, національна ідентичність, любов і втрата. Вказано на те, що Василь Стус був сильно пов'язаний з українською культурою і історією; він писав про важливість збереження національної ідентичності, мови і культурних цінностей. Його творчість є значним внеском в літературу, культуру, історію.*

***Ключові слова:** тематика, проблематика, політична репресія, свобода за незалежність, людські права, ідентичність.*

***Zabarenko A. Creativity of Vasyl Stus: features, subjects and problems.** The article examines the peculiarities of Vasyl Stus's work. Attention is focused on its themes and problems. In particular, the following issues are emphasized: political repression, freedom and independence, human rights, national identity, love and loss. Vasyl Stus was strongly associated with Ukrainian culture and history. He wrote about the importance of preserving national identity, language and cultural values. His work is a great contribution to literature, culture, and history.*

***Key words:** subject matter, issues, political repression, freedom for independence, human rights, identity.*

Актуальність дослідження. В останні десятиліття в сучасному літературознавстві спостерігається суттєве зростання наукового інтересу до поетичної спадщини митців розстріляного відродження, української діаспори та мистецького доробку представників шістдесятництва. Яскравим і не до кінця дослідженим зразком творчої спадщини шістдесятників є поетичний доробок В. Стуса.

Художні твори В. Стуса стали об'єктом зацікавлення багатьох українських учених, В. Біляцька, Л. Вашків, О. Галич, Н. Глушковецька, А. Зіновська, М. Коцюбинська, В. Кузьменко, Ж. Ляхової, Г. Мазоха та ін., які плідно розробляють цю тему, зокрема, створили низку наукових праць про автобіографічну значущість творчого доробку письменника, історію їх написання, впорядкування та публікації. Не менш цікавими є дослідження Бедрик Ю., Беценко Т., Бондаренко А., Віват Г., Ігуєнко Є., Коцюбинської М., Криловець Р., Моренець В., Неділько В., Пелех У., Рарицького О., Рубчак Б., Черененко О., Шерех Ю. та ін. Наукові праці висвітлюють багатогранність творчого обдарування поета, що не може не говорити про його майстерність напрямку художнього слова.

Метою статті є повідомлення про особливості творчості Василя Стуса, зокрема його тематику та проблематику.

Виклад основного матеріалу. Василь Стус (1938-1985) був видатним українським поетом, літератором, громадським діячем і політичним в'язнем. Його творчість відображає багато тем, таких як любов до Батьківщини, вплив політичної репресії на індивіда, національна свідомість і воля, боротьба за свободу та гідність [10]. Внесок Василя Стуса в українську літературу є незаперечним. Він був одним з найяскравіших представників українського поетичного авангарду 1960-х – 1970-х років.

Стус зробив значний внесок у розвиток поетичного стилю та мови. Його поезія характеризується складністю образного мислення, глибиною почуттів, майстерністю виразу та оригінальністю мовної форми. Він використовував модерністські прийоми, такі як метафори, алегорії, щоб передати свої думки і почуття.

Тематика творчості Стуса була багатогранною. Його поезія висловлювала протест проти тоталітарного режиму, боротьбу за свободу та гідність людини. Він також звертався до вічних тем любові, смерті, мистецтва та природи. Незважаючи на свою трагічну долю, Василь Стус зумів залишити значний літературний слід. Його поезія вплинула на багатьох сучасних поетів, а його ідеї про свободу та гідність стали символом боротьби за права людини. Василь Стус – це не тільки великий поет, але й символ силі духу та незламності.

Стус писав в основному поезію, його твори характеризуються яскравим мовленням, актуальними темами та глибоким філософським

підґрунтям. Його вірші пройняті протистоянням між надією і відчаєм, світлом і темрявою, життям і смертю. Трудності, з якими він зіткнувся, стали важливим джерелом натхнення для його поезій, де він проявляв свою внутрішню свободу та протистояння системі [2, с. 197].

В особливий період його творчості – після заслання в Сибір – Василь Стус приділив значну увагу проблемі народної свідомості і національної ідеї. Його поезія відображає прагнення вільного українського народу до самовизначення та незалежності. Василь Стус за свої вірші тричі побував у в'язниці, де продовжував писати та надихати інших своїми словами.

Творчість Василя Стуса відома своєю силою емоційного впливу, красою і впевненістю в майбутньому [9]. Вона є однією з найважливіших літературних спадщин в історії України, що продовжує надихати і вразити не лише український народ, а й широку міжнародну громадськість своїми словами про свободу, любов і гідність [3, с. 63].

Василь Стус був видатним українським поетом, письменником, літературним критиком і громадським діячем. Особливості його творчості включають: соціальну спрямованість, експерименти з формою, символізм та метафорику, інтимну лірику, естетику простоти тощо. Однак не можна говорити про те, що він був поетом, що не міг голосно говорити про буденність, про реальність тогочасного життя.

Творчість Стуса була глибоко проникнута соціальними проблемами і трагедіями свого часу. Він був відданим захисником прав людини, борцем за свободу і незалежність України. Багато з його віршів висвітлюють теми політичної репресії, в'язницького життя і суспільної несправедливості. Стус використовував різні поетичні форми і стилі, включаючи класичні форми вірша і власні інновації. Він часто експериментував з метром, ритмом і римою, щоб виразити свої почуття і думки більш ефективно.

Творчість Стуса багата на символи і метафори, які допомагають передати його глибокі емоції і філософські роздуми. Він використовував природні образи, алегорії і архетипи, щоб створити багатозначність і загадковість у своїх віршах. Окрім політичної тематики, Стус також писав про особисті почуття і думки. Він був майстром інтимної лірики, яка відображає його особистий світ, роздуми про життя, кохання, самотність і втрату. Стус віддавав перевагу простоті і зрозумілості у своїх

творах. Він використовував просту мову і формулювання, щоб зробити свої поезії доступними для широкої аудиторії. Це дозволяло йому ефективно комунікувати свої ідеї і емоції [1, с. 19].

Творчість Василя Стуса є важливим спадком української літератури і має значний вплив на сучасних поетів і письменників. Його вірші продовжують надихати і розчулювати читачів своєю силою, глибиною і актуальністю [4, с. 43].

Творчість Василя Стуса охоплює широкий спектр тематик, які відображають його глибокі емоції, філософські роздуми і соціальну свідомість [5, с. 23]. В. Стус сам був жертвою політичних репресій і провів багато років у в'язниці і засланні. Він висвітлював тему політичного переслідування, тоталітаризму і безпра'я у своїх творах.

Василь Стус був відданим захисником прав людини і борцем за свободу. Він висловлював свою тягу до незалежності України і відстоював право українського народу на самовизначення. Кохання і втрата. В творчості Стуса є багато віршів про кохання, роздуми про романтичні почуття, але також про біль і втрату. Він висловлював свої почуття і емоції щодо кохання, розлуки і самотності.

Василь Стус багато задумувався над значенням життя і смерті. Його твори відображають філософські роздуми про марноту і скороченість життя, про життєві цінності і сенс людського буття. Вірші Стуса часто містять образи природи, які символізують його почуття і думки. Він також використовував культурні асоціації і мотиви в своїх творах, щоб передати свою ідентичність і зв'язок з українською культурою [11, с. 85].

Тематика творчості Василя Стуса є багатогранною і відображає його глибокі переживання і думки про світ, політику, любов та життя. Він залишив значний слід в українській літературі, який продовжує надихати і вразливо віддзеркалювати проблеми сучасності [6, с. 5]. Із впевненістю стверджуємо інформацію про те, що письменник любив життя та прагнув відтворити його в історії. Натомість маємо криваву сторівнку історичного повіствування як реальне зображення тогочасся.

Творчість Василя Стуса відображає широку проблематику, яка стосується соціальних, політичних, етичних і філософських аспектів. Стус був активним противником тоталітарного режиму і висловлював свою позицію щодо політичних репресій і порушень прав людини. Він писав про політичні переслідування, в'язницьке життя і незаконні дії

влади. Василь Стус був відданим захисником прав людини і національної самовизначеності. Він активно виступав за свободу і незалежність України, висловлюючи своє прагнення до народного суверенітету і права на самовизначення. Сьогодні його творчість є справді актуальною, оскільки кожен рядок Стусової поезії пронизує читача та наближає його до філософських роздумів.

Творчість В. Стуса насичена темами людських прав, соціальної справедливості і рівності. Він гостро критикував порушення прав людини, дискримінацію і соціальну нерівність. Він був сильно пов'язаний з українською культурою і історією. Він писав про важливість збереження національної ідентичності, мови і культурних цінностей. У творчості Стуса є вірші, що висловлюють його почуття кохання, але також про біль і втрату. Він розглядав тему любові, розлуки і самотності як універсальні людські емоції.

Проблематика творчості Василя Стуса відображає його соціальну свідомість, політичну активність і глибоку етичну сутність. Він був голосом своєї епохи, який висловлював проблеми і надії свого народу. На сьогодні українській літературі залишилась чимала спадщина письменника. Здебільшого, це поезія, яка вражає своїм змістом. Творчість Василя Стуса має значний вплив на українську літературу і культуру загалом.

Ось деякі з найвідоміших творів Василя Стуса:

Поезія:

1. «Записки з підпілля» (1965)
2. «Слово про каміння і сніг» (1968)
3. «Вогонь і ніч» (1970)
4. «Сад Гетсиманський» (1973)
5. «Горіхи» (1985)
6. «Пам'яті Миколи Хвильового» (1988)
7. «Пісні про Русь» (1989)
8. «Сонце відійшло на захід» (1990)

Проза:

1. «Гори» (1978)
2. «Лірика» (1980)
3. «Пісні під звуки дзвінкі» (1986)
4. «Листи у друзі» (1987)

5. «Пісні під звуки дзвінкі. Другий збірник» (1989)
6. «Слово на заставі» (1990)
7. «Слово на заставі. Другий збірник» (1991)
8. «Слово на заставі. Третій збірник» (1993)

Творчість Василя Стуса продовжує впливати на сучасну літературу і залишається невичерпним джерелом натхнення для багатьох людей. Його поезія і проза викликають глибокі емоції, захоплюють своєю майстерністю й виразно відтворюють складність людського досвіду [7, с. 91]. Основні твори Василя Стуса включають: «Записки з підпілля»: збірка, що містить поезію, прозу та листи, написані Стусом під час його перебування у в'язниці. Вона відображає його політичну активність і боротьбу за свободу; «Слово про каміння і сніг»: цикл віршів, в якому Стус розмірковує про життя, політику, кохання і смерть. Ця збірка є однією з найвідоміших і найвпливовіших у його творчості; «Вогонь і ніч»: збірка віршів, в якій Стус висловлює свою філософію і думки про людські цінності, моральність і екзистенцію; «Сад Гетсиманський»: збірка, в якій Стус розмірковує про релігію, віру і пошук Божої благодаті; «Горіхи»: збірка прози, в якій Стус висловлює свої думки, спогади і роздуми про своє життя, політику і культуру [8, с. 2].

Висновки. Василь Стус був українським поетом, літературним критиком і громадським діячем. Його творчість відзначається глибоким розумінням людських почуттів і проблем, які він висловлював у своїх віршах. Він часто звертався до теми війни, національної самосвідомості, свободи і людської гідності. Його поезія була високо оцінена в Україні та за її межами, а його творчість вплинула на багатьох поколінь поетів. Василь Стус також був активним учасником українського національно-демократичного руху і боровся за права українського народу. Його творчість і життя відображають його сильну віру в правду, справедливість і свободу. Счасне покоління перечитує творчість Василя Стуса та переосмислює його творчуспадщину.

Творчість Василя Стуса продовжує надихати сучасних письменників і поетів, а його вплив на українську літературу є незаперечним. Його твори перекладені багатьма мовами і відомі в усьому світі як символ боротьби за свободу, правду і гідність. Саме тому його творчість нині є відзеркаленням патріотичності та незламності. Він постійно боровся за власне життя та життя тих, хто опікувався ним.

Література

1. Віват Г. Про деякі особливості поезії Василя Стуса. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2000. № 2. С.18–20.
2. Іщенко В. Рання творчість Василя Стуса в контексті урбаністичної проблематики новітньої літератури. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Філологічна*. 2011. № 21. С. 197–207.
3. Плахотнік Н. Профетичні мотиви в творчості Василя Стуса: Творчість В.Стуса. *Слово і час*. 2004. № 4. С. 62–66.
4. Рарицький О. Василь Стус у колі споріднених душ. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2000. № 1. С. 43–45.
5. Рарицький О. Мистецтво бути собою: Штрихи до літературного портрета В. Стуса. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2001. № 3. С.22–25.
6. Сивокінь Г. Василь Стус і Шевченко: вплив творчості Шевченка на В.Стуса. *Дивослово*. 2001. № 10. С. 5–6.
7. Хом'як І. Стилiстична палiтра поезiї Василя Стуса. *Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна*. 2011. № 21. С. 91–101.
8. Шаповал Ю. «...А ми все визначаємося»: Василеві Стусу виповнилося б 70 років. *День*. 2008. 9 січня. № 1. С. 1–2.
9. Шарова Т., Шаров С. Історія української літератури 40-60 рр. ХІХ ст. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. 201 с.
10. Шарова Т. М., Землянська А. В., Шаров С. В. 100% успіху: життєві орієнтири. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. 168 с.
11. Щук М. Василь Стус і українська народна творчість. *Народна творчість та етнографія*. 2005. № 1. С. 85–89.